

Sybirna R.I., Sybirnyi A.V., Khomiv O.V. Neurolinguistic Programming in National Security Threats

Vulnerable society groups neurolinguistic programming possibilities and technology in the context of threats to national security of Ukraine. The necessity of intensive interventions to minimize the possibilities of information and manipulation technologies on citizens of Ukraine is shown.

Key words: *Neurolinguistic programming, national security information, manipulative techniques.*

УДК 613.8.:371.71

Ю.Р. Сурмяк, Л.Г. Кудрик

**ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ
КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ
ЯК СКЛАДОВОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

Вивчаються проблеми формування культури здоров'я особистості як складової національної безпеки. Особлива увага приділяється психологічним аспектам формування культури здоров'я, обґрунтуванню психологічної моделі культури здоров'я дітей і молоді – майбутнього нації – і способів її реалізації.

Ключові слова: *культура здоров'я, психологічна модель культури здоров'я, психологічні аспекти, особистість, діти і молодь, національна безпека.*

Постановка проблеми. Останнім часом світова наука розглядає проблему здоров'я як одну з глобальних, вирішення яких обумовлює не тільки кількісні і якісні характеристики його майбутнього розвитку, а й подальше існування людини як біологічного виду. З другої половини ХХ ст. вчені забили на сполох у зв'язку з різким підвищенням показників захворюваності та смертності населення планети. 2000 року Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) проголосила глобальну стратегію «Здоров'я для всіх», яка містила завдання, спрямовані на попередження загроз здоров'ю. Міжнародною спільнотою визначено систему заходів, що у загальносвітовий науковий лексикон увійшли під назвою «Заохочення до здоров'я, сприяння здоров'ю, формування пропаганди здоров'я».

Здорові громадяни є важливою умовою розвитку будь-якої держави. Проте стан здоров'я українців, особливо дітей і молоді, постійно погіршується. Українці – найбільш хворий народ Європи. У більшості регіонів України смертність переважає народжуваність. Зростає рівень

дитячої інвалідності. Кожний п'ятий українець має проблеми з психікою. Це лише окремі штрихи до невтішної загальної картини. На карті ЮНЕСКО Україна позначена чорною фарбою як стрімко вимираюча нація. Негативні зміни стосуються не тільки фізичного здоров'я, а й психічного та духовного.

Узагальнені підсумки досліджень залежності здоров'я людини відрізних чинників свідчать про те, що стан системи охорони здоров'я обумовлює в середньому лише 10% всього комплексу впливів. Решта 90% припадає на: екологію (20%), спадковість(20%), 50% – на умови та спосіб життя. Тобто, людина не повинна покладати відповідальність за своє здоров'я на лікарів, медицину, стан доквілля, а зрозуміти, що левова частка відповідальності лежить на ній самій. Підвищити рівень здоров'я нації можна через формування культури здоров'я населення.

Стан дослідження. Осмислення негативних тенденцій у стані здоров'я народу спричинили появу нового напряму в науці – «культура здоров'я», засновником якого є вітчизняний учений В.П. Горашук. Цей напрям зорієнтований на формування в особистості ціннісного ставлення до власного здоров'я. Проблеми формування культури здоров'я особистості приділяли увагу такі науковці: О. Ахвердова, В. Бабич, І. Брехман, Ю. Драгнєв, В. Климова, Г. Кривошеєва, С. Кириленко, С. Лебедченко, Ю. Мельник, В. Скумінта ін. Проте актуальним і малодослідженим залишається питання формування культури здоров'я як складової національної безпеки з урахуванням психологічних аспектів, національного характеру українців. Необхідна взаємодія психології, етнопсихології, педагогіки, культури, медицини та інших галузей знання у вирішенні питань формування здоров'я людини і народу.

Мета статті – розкрити психологічні аспекти формування культури здоров'я, показати стратегічне значення культури здоров'я для збереження і розвитку нації.

Виклад основних положень. Здоров'я потрібне людині для життя, для своєї реалізації в ньому. Надійний спосіб бути в ньому здоровим – уміти формувати здоров'я, зберігати і зміцнювати. Наші пращури визначали здоров'я як «найцінніший маєток», «основу всього», «безцінний скарб». Казали: «Без здоров'я і сила людині не мила», вважаючи, що і настрій, і працездатність, і прагнення до творчості залежать від стану здоров'я. Власником гарного здоров'я вважають не просто того, хто не хворіє, але того, хто фізично міцний, духовно сильний, витривалий і працездатний. Духовна складова здоров'я є своєрідною вершиною, яка збирає все найкраще в людині, завдяки чому людський індивід стає особистістю. Зважаючи на вирішальне значення для здоров'я способу і стилю життя людини, необхідно навчати всіх

представників соціуму (особливо юних) здоровому способу життя, формуючи «моду на здоров'я», виховуючи культуру здоров'я.

Культура здоров'я – це не тільки сума знань, обсяг відповідних умінь і навичок, але й здоровий спосіб життя гуманістичної орієнтації. Рівень культури здоров'я визначається знанням резервних можливостей організму (фізичних, психічних, духовних) і вмінням правильно використовувати їх. Якщо люди часто хворіють, мають надлишкову вагу, вживають алкоголь, палять, дратівливі, некомфортно почувають себе з іншими, не ведуть здоровий спосіб життя, – це означає, що у них низький рівень культури здоров'я. Аргументоване обґрунтування необхідності бути здоровим і прагнути стати таким – це і є елементи культури здоров'я, якими повинна володіти кожна сучасна людина. Дотримання здорового способу життя впливає на формування, збереження та зміцнення здоров'я, сприяє розвитку особистості, успішному навчанню, особистісній і професійній самореалізації.

Культура здоров'я – це цілісна система особистісних якостей. Вона охоплює світогляд, духовність, цінності, знання, вміння та здібності, що орієнтують особистість на здоровий спосіб життя і забезпечують її високий рівень здоров'я. Культура здоров'я містить духовну, психологічну, медико-гігієнічну, фізичну культуру, які тісно взаємопов'язані.

Цілями розвитку культури здоров'я є: усвідомлення цінності здоров'я; формування мотивації на підвищення рівня здоров'я; оволодіння необхідними руховими навичками і вміннями, сучасними способами оздоровлення; формування стилю життя, що забезпечує саморозвиток здоров'я.

Функції культури здоров'я: психологічна, виховна, розвивальна, освітня, діагностична, корекційна, регулятивна, діяльнісна, перетворювальна, творча, нормативна. Усі функції взаємопов'язані і доповнюють одна одну. Згасання однієї з функцій призводить до погіршення здоров'я людини, духовно-моральної деградації, невротизації. Поганий стан здоров'я населення, особливо молоді, пов'язаний, з відсутністю системного підходу до формування культури здоров'я особистості, нехтування психологічними аспектами її формування.

Як стверджує В.П. Горашук, «культура здоров'я – це важливий складовий компонент загальної культури людини, обумовлений матеріальним і духовним середовищем життєдіяльності суспільства, що виражається в системі цінностей, знань, потреб, умінь і навичок з формування, збереження й зміцнення її здоров'я» [1, с. 167–174].

Психологічна модель культури здоров'я особистості може бути представлена як сукупність трьох компонентних блоків: когнітивно-змістовного, потребнісно-мотиваційного й діяльнісно-практичного.

Когнітивно-змістовний блок охоплює всю систему знань щодо формування, збереження й зміцнення здоров'я у всіх його аспектах: духовному, психічному, фізичному, соціальному. Цей блок містить психологічні і філософсько-культурологічні знання про культуру здоров'я особистості; знання про духовний, психічний, фізичний та соціальний аспекти здоров'я; про шляхи формування, збереження й зміцнення здоров'я у всіх його аспектах. У формуванні цього компонента культури здоров'я особистості великого значення набуває оволодіння національними традиціями фізичного й валеологічного виховання, проникнення в скарбницю народної медицини, вивчення національних і світових оздоровлювальних систем. Історія людства накопичила чималий обсяг різноманітних оздоровчих систем окремих цивілізацій, перевірених часом, які виконують значну роль у попередженні захворювань та укріплення здоров'я людини. Цей досвід не можна ігнорувати. Не слід також забувати про притаманний кожному народові менталітет, особливі традиції, в тому числі оздоровчі. Наш народ накопичив величезний досвід не тільки стосовно фізичного удосконалення, але й, що особливо важливо, набуття психологічної рівноваги і духовного зростання. Наявний приклад – життєві правила запорізьких козаків, особливо психофізичні здібності характерників. Отже, для кожної особистості у формуванні здоров'я слід застосовувати індивідуальний підхід, зважати на її віросповідання, характер, темперамент, здібності, історію народу, представником якого вона є, його звичаї і традиції. Це може стати основою для формування національної самосвідомості розвинути здатність молодих людей до участі в діалозі різноманітних оздоровчих культур.

Потребнісно-мотиваційний блок відображає світоглядний аспект культури здоров'я особистості, що характеризує високий рівень духовності людини. До його складу входять світогляд, заснований на гуманістичних ціннісних орієнтаціях, розуміння мети й сенсу життя, усвідомлення його цінності, усвідомлення себе як цілісної духовно-фізичної системи, сформованість свідомості в єдності космопланетарного, біосоціального, національного й особистісного аспектів, а також оптимістичне світовідчуття й високий рівень соціокультурної толерантності. У ролі стимулу формування культури здоров'я особистості можуть виступати зовнішні обставини, але провідне значення мають внутрішні потреби і мотиви, такі як любов до людей, радість пізнання, бажання бути щасливим, участь у творчості, прагнення бути здоровим, фізично дужим і гарним тощо. Виховувати культуру здоров'я особистості – означає, насамперед, формувати особистісні й суспільні ідеали, відповідно до яких духовно-моральне й психофізичне здоров'я є вищою загальнолюдською цінністю. Виховання культури здоров'я пе-

редбачає навчання людини практичним навичкам фізично привабливого, духовно здорового способу життя як еталону природного поведіння, що дозволить молодим людям домогтися високого рівня психічного і духовного здоров'я. Це сприятиме плідному й щасливому життю в гармонії з іншими і собою.

Діяльнісно-практичний блок характеризує результат оволодіння людиною з урахуванням віку, статі, психофізичних особливостей, досвіду життєдіяльності необхідним обсягом умінь і навичок виконання оздоровчих технологій щодо здійснення здорового способу життя, що відображає практичну спрямованість особистості на активну, плідну, довгу й щасливу життєдіяльність. Його зміст передбачає також розуміння небезпеки шкідливих звичок і залежностей та боротьбу з ними. Багатство й глибина особистості людини, яка володіє високим рівнем культури здоров'я, визначається тим, що вона може, використовуючи сучасні методи теорії і практики фізичного виховання, прийоми, засоби оздоровлення, духовні практики, психотехніки, розробити дієву індивідуальну оздоровчу систему й коригувати, удосконалювати її упродовж усього життя.

Отже, культура здоров'я особистості виражається у глибині й системності знань, рівні сформованості гуманістичних ціннісних орієнтацій, розвиненості різних типів мислення (логічно-раціонального та образно-інтуїтивного), розумінні виховних можливостей національних культурно-історичних традицій, активності оздоровчої діяльності, в емоційно-ціннісному ставленні до навчання й майбутньої професії, здатності до спілкування на теми здоров'я, умінні розробляти й удосконалювати індивідуальну оздоровчу систему й вести здоровий спосіб життя. Творча позиція індивіда є вищим показником культури здоров'я й виявляється в усвідомленні цінності здоров'я і знань про нього, умінні самостійно знайти й визначити причини хвороби, у тому числі духовно-психологічні, змінювати за потреби оздоровчі технології. Теоретичний, мотиваційний і практичний компоненти культури здоров'я перебувають у тісному взаємозв'язку. Така модель культури здоров'я особистості може бути основою її підготовки до життя.

Про сформованість культури здоров'я учнів і студентів свідчать відсутність пропусків занять через хворобу, піднесений настрій, добре самопочуття; впевненість у собі; розуміння вчинків і поведінки інших людей та адекватна реакція на них. Культура здоров'я особистості – це якісне утворення, що виявляється в єдності психологічних, духовних, біологічних і соціальних чинників, які визначають її спосіб життя. Вона зумовлює формування людини як цілісного індивіда, покликана перетворити будь-яку сферу діяльності особистості в засіб духовного,

психічного й фізичного самовдосконалення, самооздоровлення. Культура здоров'я особистості розглядається як умова її найбільш повної самореалізації. У процесі формування культури здоров'я дітей і молоді слід враховувати найкращий досвід минулого, усе позитивне, що було накопичено з питань навчання та виховання здорового покоління, а також найновіші досягнення науки і практики.

Великий потенціал щодо формування культури здоров'я підростаючого покоління має виховна робота, що дозволяє у різноманітних формах її проведення досягти ефективного розширення й поглиблення знань, умінь і навичок учнів і студентів про здоровий спосіб життя, а також формувати світогляд і здоров'я збережну компетентність. Формуючи культуру здоров'я засобами виховної роботи, необхідно використовувати активні форми і методи, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії і сприяють формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості (проектування, метод відкритої трибуни, ситуаційно-рольова гра, соціально-психологічний тренінг, інтелектуальний аукціон, метод аналізу соціальних ситуацій з морально-етичним характером, гра-інсценізація, колективна творча справа тощо). Значний виховний ефект можуть дати також майстерно застосовані традиційні методи: бесіда, диспут, дискусія, лекція, семінар, роз'яснення, переконання, позитивний і негативний приклади, методи вироблення звичок, методи вправ, контролю й самоконтролю, створення громадської думки, екскурсія, конкурс тощо. Значний виховний ефект має зокрема Всеукраїнський фестиваль-конкурс «Молодь обирає здоров'я», що проводиться вже декілька років поспіль серед загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів України і набуває дедалі більшої популярності. Застосування цих методів сприяє виробленню у дітей та молоді адекватної моральної самооцінки, формуванню позитивної мотивації на здоровий спосіб життя, перебудові і зміні асоціальних форм у їхній поведінці на соціально значущі, посиленню позитивних моральних спонук, активізації їх проявів чи загальмуванню негативних мотивів, утриманню дітей та молоді від прояву деструктивної поведінки. З нетрадиційних і поки що недостатньо розвинених у педагогіці методів ефективно діють «педагогічної психотерапії», у тому числі саморегуляції, аутотренінгу, самонавіювання, самопрограмування, застосування афірмацій, позитивних настроїв, візуалізації та ін.

Педагогічна система формування культури здоров'я дітей і молоді – це спеціально організований, цілеспрямований розвиток духовних, психічних і фізичних сил і здібностей особистості в їх цілісності в результаті спільної культурологічної, аксіологічної, валеологічної, фізкультурної діяльності навчального закладу, сім'ї й громадськості на

основі єдності навчального й виховного процесів, реалізації валеологічного потенціалу всіх навчальних дисциплін і видів діяльності.

Зміст культури здоров'я в аспекті навчально-виховної діяльності повинен обстоювати пріоритетне значення творчої активності, гуманності й духовності молодої людини в подоланні хвороб і у формуванні її системи здоров'я. Водночас визнається можливість і доцільність самовдосконалення, самотворення, самоцілітвства: людина здатна допомогти собі сама, формуючи й використовуючи навантаження, що тренують гігієнічні вміння й навички, молитву і духовні практики, позитивне мислення, сприйняття позитивних аспектів життя, співтворчість усіх людей у творенні здоров'я. Нині одним із провідних елементів змістовної частини культури здоров'я людини є розуміння і прийняття як принципу непричинення шкоди не тільки собі, але й людям, які оточують, природі. Адже безкультур'я кожного і всіх разом – основна причина медичних і соціально-екологічних проблем, забруднення природного і соціокультурного середовища. В Україні поки що немає цілісної концепції системи збереження і зміцнення здоров'я кожного громадянина. Особливу увагу слід приділити дітям і молоді як найбільшому скарбу держави, майбутньому нації. Зміст культури здоров'я особистості припускає прищеплювання, практичних знань, умінь і навичок, що сприяють виробленню валеологічної, екологічної, психологічної, духовної компетентності. Як наслідок – поведінки й способу життя, що забезпечує належний рівень здоров'я упродовж тривалого часу.

Не потребує доказу те, що бути здоровим краще, ніж хворим. Однак положення про те, що хвороби звалюються на людину внаслідок нерозумного використання здоров'я, нерозуміння або ігнорування тих вимог, що ставить перед нею життя, необхідно обґрунтувати так, щоб факт погіршення здоров'я став стимулом до глибокого осмислення себе, своєї сутності, ставлення до навколишнього світу і людей. Саме собою здоров'я не може бути метою й сенсом життя. Однак воно повинно бути наслідком такого способу життя, за якого можна відчувати радість буття, вбачати в житті найвищий зміст і розглядати його як шлях реалізації такого змісту.

Здорова людина життєрадісна, оптимістична, її життєві інтереси широкі й різноманітні, вона легко долає життєві труднощі на шляху до мети й ставить перед собою реальні завдання з уваги на свої здібності, ідеали і умови, у яких вона перебуває. Здоров'я залежить від максимального розкриття психологічного, духовного, морального, інтелектуального і фізичного потенціалу, свідомої спрямованості людини до реалізації найвищих, світлих властивостей особистості, прилучення до духовної скарбниці людства. Засобами виховання культури здоров'я є духов-

на й фізична праця, психотехніки й фізичні вправи, різні види тренінгу, оволодіння навичками гігієни, раціонального харчування, безпечного поведіння й інші. Результат застосування системи заходів, спрямованих на виховання культури здоров'я, може бути морально-етичним, оздоровчим, виховним, освітнім, просвітительським. Оволодіння теорією культури здоров'я має важливе значення у формуванні наукового світогляду, у подоланні застою й психологічної інерції мислення, у пошуку найбільш оптимальних способів вирішення життєвих проблем.

Культура здоров'я людини – це не тільки якість особистості, пов'язана з її загальною культурою, але й спосіб життя. Це не лише закінчений результат розвитку людини, але й динамічний процес взаємодії з наявними культурними цінностями. Така взаємодія містить етапи виявлення, засвоєння, створення й передачі цінностей, знань, умінь, навичок здорового способу життя.

В. Гумбольдт та інші мислителі стверджували, що згодом хвороба розцінюватиметься як перекручене мислення й хворіти буде соромно.

Про вплив емоційного і ментального стану людини на фізичне здоров'я сьогодні написано сотні книг. Найбільш руйнівними емоціями є агресія, задрістість, мстивість, захланність, ревність, страх, гнів, відчай, гордіня, егоїзм, дратівливість, образливість, жорстокість, неприязнь, осуд, претензії, апатія, зловмисність, злопам'ятство, зневага, сумнів [3, с. 87]. Нам, українцям, як народу необхідно позбутися недоліків національного характеру: надмірного індивідуалізму, хуторянської психології (моя хата скраю), невміння радіти успіхам інших, задрісті, слізливого сентименталізму, гартувати волю і характер, розвивати рішучість і самодисципліну, позбутися комплексу меншовартості і розвинути оптимістичне світобачення й віру у свої сили.

Всесвіт побудований так, що людина (народ) еволюціонує і духовно розвивається лише тоді, коли живе в гармонії з собою, зі своїм духовним еством і з космічними законами. Якщо людина (народ) свідомо порушує космічні закони, не живе за духовними принципами, то прирікає себе на моральну деградацію, хвороби, виродження і самознищення.

Як підвищити духовний рівень людини і народу? Найважливіше – це очищення. Необхідно очищати душу, розум і тіло. Друга умова – служіння. Служіння Богові, Матері-Землі, людству, своєму народові, ближньому. Іван Огієнко запропонував формулу духовного преображення людини і народу: «Служіння Богові через служіння своєму народові». У міру витончення і духовної трансформації, перенесення без нарікань випробувань і життєвих труднощів духовна сила і здоров'я приходять від Бога.

Стає зрозуміло, що хвороба – відхилення від шляху розвитку Всесвіту і дається не як покарання, а як можливість зрозуміти свою

помилку. Якщо лікувати органи і системи організму, не торкаючись безпосередньої причини захворювання, то можливі лише тимчасові покращення. Хворобу не можна просто так усунути з організму, бо вона може виявитися з новою силою в іншому місці, але вже з більш серйозними наслідками. Найперше необхідно усунути духовну і психічну причини захворювання, тоді людина зцілюється.

Висновки. Отже, шлях до здоров'я – це відновлення цілісності між фізичним, душевним і духовним світами людини; позбавлення егоїстичного спотвореного світосприйняття; здатність бути в єдності з собою і світом. Виховання культури здоров'я особистості має на меті допомогти їй подолати невігластво і комплекси, позбутися обмеженості і задавнених психічних травм, прищепити їй навички практичної духовності, навчити її стати господарем свого життя, творцем своєї реальності, свого здоров'я і благополуччя, життєвого успіху.

Збереження та зміцнення здоров'я перебувають у прямій залежності від рівня культури, який відображає ступінь самоусвідомлення і ставлення людини до самої себе. Здоров'я як соціальний феномен – універсальна вища цінність, найважливіший особистісний ресурс людини, який забезпечує повноцінну життєдіяльність і самореалізацію індивіда у всіх сферах, а також фізичне, психологічне, духовне, соціальне здоров'я нації, людства в цілому. Внаслідок цього відповідальне ставлення до власного здоров'я – обов'язок кожної людини перед собою і суспільством.

Оздоровлення нації – процес, що потребує комплексного багаторівневого і міжгалузевого підходу, ефективність якого залежить від скоординованих дій відомчих служб державної системи охорони здоров'я, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, наукових і громадських організацій, навчальних закладів, а також від особистих зусиль кожного громадянина. Особливе місце у формуванні культури здоров'я дітей і молоді відводиться освітньому середовищу, яке повинно зробити навчально-виховний процес не лише здоров'язберігаючим, але й здоров'яформуючим. У час стрімкого погіршення здоров'я населення надзвичайно важливо спрямовувати зусилля освітян на виховання всебічно розвинених і здорових особистостей – майбутнього нації. Культура здоров'я підростаючого покоління є важливою складовою національної безпеки, запорукою виживання нації і виконання нею своєї історичної та духовної місії.

Проблема комплексна і потребує подальшого ґрунтовного дослідження. Зокрема, треба детально розробити педагогічну систему формування здоров'я учнів і студентів, використовуючи виховний потенціал усіх навчальних дисциплін і поза навчальної виховної роботи. Теорети-

кам і практикам необхідно працювати над створенням здоров'я збереженого середовища у навчально-виховних закладах, формувати здоров'я збережну компетентність педагогічних працівників, учнів і студентів, батьків і громадськості. Потребує подальшого удосконалення психологічна модель формування культури здоров'я особистості, завдяки ефективному втіленню якої можна було б подолати стереотипи, інертність мислення, підвищити рівень свідомості і стан здоров'я населення.

1. Горашук В.П. Теоретичні і методологічні засади формування культури здоров'я школярів: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / В.П. Горашук; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Х., 2004. – 40 с.

2. Організація самовиховання особистості. Навчально-методичний посібник для вчителів і викладачів, організаторів виховного процесу / Ю.Р. Сурмяк, Т.Г. Тюріна, Л.Г. Кудрик. – Львів: ЛОУППО, 2011. – 80 с.

3. Константина О.Г. Равновесие, или путь к себе истинному: методика диагностики и самодиагностики человека / О.Г. Константинова, М.Ф. Пашинский. – Львів: СПОЛОМ, 2009. – 192 с.

4. Здоровая школа: аспекты духовного здоров'я: навч. посібник / О.І. Шиян, Л.Г. Кудрик; за наук. ред. Олени Шиян. – Л.: Літопис, 2011. – 92 с.

5. Філоненко М.М. Психологія спілкування: навч. посібник / М.М. Філоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.

Сурмяк Ю.Р., Кудрык Л.Г. Психологические аспекты формирования культуры здоровья личности как составляющей национальной безопасности

Изучаются проблемы формирования культуры здоровья личности как составной национальной безопасности. Особое внимание уделено психологическим аспектам формирования культуры здоровья, обоснованию психологической модели культуры здоровья детей и молодежи – будущего нации – и способов ее реализации.

Ключевые слова: культура здоровья, модель культуры здоровья, психологические аспекты, личность, дети и молодежь, национальная безопасность.

Surmyak J.R., Kudryk I.G. Psychological aspects of forming of culture of health of personality as to component national safety.

Article is devoted the problems of forming of culture of health of personality as component national safety. The special attention is spared the psychological aspects of forming of culture of health, to the ground of psychological model of culture of health of children and young people – the future of nation – and methods of its realization.

Key words: culture of health, model of culture of health, psychological aspects, personality, children and young people, national safety.